

بررسی عملکرد نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران (مجالس دهم و یازدهم)

دکتر حسین رفیع

دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه مازندران

ساناز رمضانپور شوبی

دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه مازندران

معصومه ولی الهی رودباری

دانش آموخته کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه مازندران

چکیده

حضور در مجلس شورای اسلامی یکی از عرصه‌های مهم برای نقش‌آفرینی زنان است. از زمان پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، در دوره‌های مختلف مجلس شورای اسلامی، میزان حضور زنان همواره متغیر بوده‌است. تاکنون در دوازده دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی ۸۵ زن موفق به کسب ۱۱۶ کرسی شده‌اند. بدیهی است تعداد کم نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی با سهم جمعیتی زنان در ایران و لزوم افزایش نقش‌آفرینی آنان در جامعه در تضاد است. با این حال تلاش زنان از طرق گوناگون در راستای ارتقای نقش‌آفرینی آنها در مجلس شورای اسلامی تاثیرگذار می‌باشد. این نوشتار به بررسی عملکرد و دستاوردهای نمایندگان زن در حوزه زنان در دوره‌های دهم و یازدهم مجلس شورای اسلامی می‌پردازد. این پژوهش از روش توصیفی-تحلیلی پیروی می‌کند و اطلاعات مورد نیاز به روش کتابخانه‌ای گردآوری شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که نمایندگان زن در هر دوره از مجلس شورای اسلامی عملکرد متفاوتی داشته‌اند. آنها در مجلس دهم در تلاش بودند تا براساس سیاست‌های کلی نظام با تصویب قوانینی برای تقویت جایگاه زنان، احیای حقوق مادی و معنوی، زمینه‌های مشارکت بیشتر زنان در عرصه‌های گوناگون را فراهم کنند. اما عملکرد زنان نماینده در دوره یازدهم مجلس به خصوص در حوزه زنان جز در مواردی محدود قابل دفاع نبوده است.

واژگان کلیدی: مجلس شورای اسلامی، نمایندگان زن، عملکرد، قانون گذاری، مشارکت.

مقدمه

یکی از مهمترین و اساسی ترین ارکان حاکمیتی و تصمیم سازی در ایران مجلس شورای اسلامی می باشد. با روی کار آمدن نظام جمهوری اسلامی ایران مجموعه ای از تغییر و تحولات در وضعیت زنان ایجاد شد و زمینه برای حضور آنها در همه صحنه های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی فراهم گردید. براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی، در اصول سوم و هشتم، حضور زنان در همه امور سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به رسمیت شناخته شد و با تشکیل مجلس شورای اسلامی کرسی هایی به زنان تعلق گرفت (نعمتی و اسفندیاری، ۱۳۹۵). اما علی رغم این که زنان ایران درصد بالایی از جمعیت نخبه کشور را تشکیل می دهند همواره مشارکت آنها در عرصه های گوناگون محدود ماند. از زمان پیروزی انقلاب اسلامی در ایران تاکنون ۱۲ دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی برای تعیین اعضای آن برگزار شده که در تمام ادوار مجالس شورای اسلامی شاهد حضور زنان در میان نمایندگان منتخب مردم بوده ایم، اما کمیت حضور این زنان از حداقل ۴ نفر در سه دوره ابتدایی مجلس آغاز می شد و با رشدی قابل توجه در پنجمین دوره به ۱۴ نفر رسید. اما این روند رو به رشد در ادامه معکوس شد تا جایی که در هشتمین دوره مجلس تنها شاهد حضور ۸ و در مجلس نهم، ۹ نماینده زن بوده ایم (ایرنا، ۱۳۹۸). بیشترین میزان حضور زنان، در مجلس دهم بود که شمار نمایندگان زن به ۱۷ نفر (۵.۸ درصد) رسید. در مجلس یازدهم نیز از ۷۳۶ نفر نامزد زن ۱۶ نفر راهی مجلس شدند.

ایران در بین کشورهای همسایه از وضعیت مناسبی در مورد حضور زنان برخوردار نیست. در این مورد باید اشاره کنیم که ایران در این زمینه از کشورهایی مانند «تایلند»، «سریلانکا»، «لبنان»، «کویت»، «مالدیو» و ... وضعیت مناسب تری دارد ولی نسبت به کشورهایی مانند «امارات متحده عربی» با حدود ۵۰ درصد نماینده زن، «عراق» با حدود ۲۵ درصد، «ترکیه» حدود ۲۰ درصد، «پاکستان» حدود ۲۰ درصد و ... وضعیت نامناسب تری دارد. در طول یازده دوره گذشته مجلس شورای اسلامی تنها ۴ درصد از ۳۰۹۰ نماینده ای که وارد بهارستان شده اند به زنان تخصیص داده شده بود. بنابراین تحقیقات تاکنون تنها ۱۲۶ نماینده زن در مجلس شورای اسلامی داشته ایم. در مورد حضور زنان پارلمان تنها ۲۲ کشور در جهان هستند که کمتر از ۱۰ درصد نماینده زن دارند. در همین مورد «پروانه مافی»، نماینده دوره دهم مجلس شورای اسلامی که طرح «افزایش سهم زنان در مجلس در دوره نمایندگی خود در مجلس را در دستور کار نمایندگان قرار داده بود (هم میهن، ۱۴۰۳) حقانی معتقد است این نابرابری که از آن با عنوان شکاف جنسیتی نام برده می شود، بخشی از شاخص های منفی ایران در حوزه توسعه انسانی است و سرچشمه گرفته از گفتمانی است که حضور زنان را تنها در عرصه خصوصی جامعه و آنهم تحت سرپرستی مردان به رسمیت می شناسد (حقانی صرمی و همکاران، ۱۳۹۸).

در مجموع همزمان با این فراز و فرودها عملکرد زنان نیز در دوره های مختلف مجلس تحت تأثیر قرار گرفته و طبیعتاً میزان دستیابی به اهداف و دستاوردهای آنان نیز متفاوت بوده است. با توجه به مباحث ذکر شده پژوهش پیش رو، در پی پاسخ به این پرسش است که عملکرد نمایندگان زن در دوره های دهم و یازدهم مجلس چگونه بوده و چه دستاوردهایی در حوزه زنان داشته اند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از روش توصیفی-تحلیلی پیروی کرده و اطلاعات مورد نیاز به شیوه کتابخانه ای گردآوری شده است. و به دلیل لندک بودن اطلاعات و تحقیقات در خصوص موضوع عملکرد نمایندگان زن در دوره های دهم و یازدهم در حوزه زنان، از مقالات و منابع اینترنتی بهره گرفته شد.

مبانی نظری

مشارکت سیاسی

عملکرد نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی را می توان در چارچوب نظریه مشارکت سیاسی مورد بررسی قرار داد. مشارکت در لغت به معنای همکاری کردن، شرکت کردن و شریک شدن است و در واقع شرکت گروهی از مردم در برنامه ها و طرح های سیاسی-اجتماعی است که در توسعه ملی نقشی اساسی دارند. همچنین به برانگیختن حساسیت مردم و در نتیجه افزایش درک و توان آنها برای پاسخگویی به طرح ها و برنامه های توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی اشاره دارد (قاسمی و معالی، ۱۳۹۳). مشارکت افراد در امور سیاسی، به عنوان یک رفتار، در قدم اول نیازمند کسب اطلاع، یا شناخت و یادگیری درباره اهمیت و چگونگی آن است، اما صرف شناخت اولیه در این زمینه ضرورتاً به مشارکت منجر نمی شود، زیرا بروز رفتاری مانند مشارکت سیاسی اساساً نیازمند مهارت های فردی و نیز منابع در دسترس است (یزدان پناه درو و عسگری، ۱۳۹۸). مشارکت سیاسی به معنای وارد شدن فرد و درگیری در سطوح مختلف فعالیت های سیاسی (اعم از آگاهی از وقایع سیاسی، بحث درباره موضوع ها و مسایل سیاسی یا اقدام و عمل سیاسی از درگیر شدن کامل تا داشتن مقام رسمی سیاسی است). (شریفی و همکاران، ۱۳۹۸).

از آنجا که کشورهای مختلف همواره درصدد توسعه و پیشرفت هستند و برای تحقق این هدف در عرصه ها و ابعاد متفاوتی اقدام به فعالیت می کنند؛ یکی از مهمترین عرصه ها در این زمینه بعد سیاسی است، به گونه ای که عدم مشارکت سیاسی بخصوص مشارکت سیاسی زنان به عنوان یکی از نشانه های عقب ماندگی کشورها عنوان می شود. در روند تحول در الگوهای زندگی پدیده مشارکت سیاسی به معنای فرصت های پرداختن شمار زیادی از شهروندان به امور سیاسی و به عنوان نقطه تلاقی ساختار فرهنگی و سیاسی در هر جامعه ای است. در حقیقت اندیشه مشارکت سیاسی عبارت است به درگیر شدن توده های مردم در فعالیت سیاسی و تعیین سرنوشت خود و تنها از این رهگذر است که زمینه های ثبات و پایداری نظام سیاسی تحقق می یابد. با شکل گیری انقلاب اسلامی، مشارکت سیاسی زنان به عنوان یکی از مؤلفه های مهم در دولت های مختلف مورد توجه بوده و یکی از محورهای قابل بحث در تعاملات اجتماعی است. این مهم به عنوان یک نیاز مورد توجه قرار گرفته، نیازی که هم با حضور متعدد و مداوم زنان جهت حضور در بخش های مختلف سیاسی و هم آشنایی نسبی زنان نسبت به حقوق فردی که حق مشارکت سیاسی است قابل مشاهده است (اشرف هواسی و همکاران، ۱۴۰۱).

مشارکت سیاسی زنان را می توان در دو سطح طبقه بندی کرد:

الف-مشارکت در سطح توده ها: مانند شرکت در انتخابات و استفاده از حق رای. شرکت در گروه ها و انجمن های سیاسی و شرکت در خدمات انسان دوستانه و جنبش های محیط زیست.

ب-مشارکت در سطح نخبگان و برگزیدگان: این سطح مشارکت سیاسی معمولاً در حیطه زنانی با تحصیلات عالی، آگاه، متخصص با علاقه و تعهد اجتماعی است مانند نمایندگی مجلس مقننه، شرکت در قوه مجریه به ویژه در وزارتخانه هایی که رنگ و بویی سیاسی دارند (نوابخش و فتحی، ۱۳۹۰).

قدرت واقعی زنان، مشارکت در تصمیم گیری و تصمیم سازی سیاسی است، نه صرفاً در فعالیت های اجتماعی؛ زیرا دوری آنان از مراکز تصمیم گیری سیاسی، آنها را از مراکز تصمیم گیری اجتماعی و اقتصادی هم دور می کند. مشارکت زنان در حاکمیت و قدرت، تحقق حقوق انسانی آنها را بی واسطه تضمین می کند. مشارکت سیاسی از حقوقی منتج می شود که شامل تصمیم گیری سیاسی است. اما به رغم این واقعیت که زنان به طور طبیعی دستکم نیمی از جمعیت هر کشوری را تشکیل می دهند، غیرعادی نیست دریابیم که زنان عملاً از مشارکت سیاسی در بسیاری از قسمت های دنیا به خاطر

جنسیت‌شان محروم شده‌اند و اغلب در نقش ناظرانی صرف هستند تا شرکت کنندگانی فعال (قاسمی و معالی، ۱۳۹۳). زنان به عنوان یک گروه، علایق مشترکی برای افزایش قدرت و حضور در عرصه‌های مختلف دارند. سیاسی شدن تجربیات زندگی روزمره زنان به عنوان اولین گام در این روند مطرح است. در موضوع علایق زنان این موضوع مطرح است که اجازه داده شود تجربیات آنها به اندازه تجربیات مردان در تصمیم‌گیری‌های سیاسی تأثیرگذار باشد. سپس، چگونگی و نحوه سیاسی شدن این تجربیات مطرح می‌شود (حاجی پور و مقصودی، ۱۳۹۶). پژوهش حاضر مبتنی بر نظریه مشارکت سیاسی به بررسی عملکرد نمایندگان زن در دوره‌های دهم و یازدهم مجلس در حوزه زنان می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

- نعمتی و اسفندیاری در سال ۱۳۹۵ در مقاله ای تحت عنوان «نقش و عملکرد نمایندگان زن در دوره‌های اول و دوم مجلس شورای اسلامی» به بررسی عملکرد نمایندگان زن در این دو دوره که موجب بهتر شدن موقعیت زنان شد، پرداختند. در این پژوهش به طرح‌ها و لوایح پیشنهادی نمایندگان زن و همچنین مصوبه‌هایی که مربوط به مسائل زنان بود اشاره شده است.

- نعمتی در سال ۱۳۹۸ در مقاله‌ای تحت عنوان «عملکرد نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی دوره سوم و چهارم» به نقش و عملکرد زنان نماینده در این دوره‌ها پرداخته و نشان می‌دهد زنان نماینده چگونه با مشارکت در وضع دسته‌ای از قوانین در دوره سوم و چهارم مجلس در راستای ارتقای موقعیت زنان کوشیده‌اند.

- شفیعی در سال ۱۴۰۰ در مقاله‌ای تحت عنوان «جایگاه تقنینی زن در ادوار مجلس شورای اسلامی» به مشارکت سیاسی زنان و نقش آنان در فرایند سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری در ادوار یازده‌گانه مجلس اشاره نموده است.

- نعمتی در سال ۱۴۰۱ در مقاله‌ای تحت عنوان «نقش و عملکرد زنان در مجلس شورای اسلامی دوره پنجم» به این مسئله که فعالیت نمایندگان زن در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی، چه پیامدهایی برای جایگاه بانوان در جامعه داشت پرداخته و نشان می‌دهد که آنها با نقش آفرینی و حضور مؤثر در تهیه پیش نویس، ارائه طرح‌ها و فعالیت‌های بین‌المجالس، با تصویب قوانین مهمی به رشد و تعالی زن و خانواده در جامعه کمک کردند.

هر یک از پژوهش‌های فوق‌الذکر به گونه‌ای به عملکرد نمایندگان زن در ادوار مختلف، موانع و مشکلات مشارکت سیاسی زنان پرداخته‌اند. اما پژوهش حاضر به موضوع عملکرد نمایندگان زن در دوره‌های دهم و یازدهم در حوزه زنان که پیش از این مورد بررسی قرار نگرفته، پرداخته است.

بررسی عملکرد نمایندگان زن در دوره دهم مجلس شورای اسلامی

پس از مجلس پنجم، حضور زنان در خانه ملت سیر نزولی پیدا کرد و در دوره‌های هشتم و نهم، کاهش چشمگیری داشت؛ به نحوی که تعداد به هشت زن در میان ۲۸۸ نماینده رسید. بعد از هشت سال افول، زنان برای حضور در مجلس دهم قدرتمند ظاهر شدند تا با ۱۷ نماینده حتی از دوره پنجم نیز پیشی بگیرند.

نمایندگان زن در این دوره در هشت کمیسیون تخصصی صنایع، سیاست خارجی، اجتماعی، امور داخلی، انرژی، اقتصاد و دارایی، فرهنگی و آموزش و تحقیقات عضویت داشتند (شفیعی، ۱۴۰۰). در دوره دهم مجلس، فراکسیون زنان بلافاصله پس از تأیید اعتبارنامه نمایندگان تشکیل شد و توانست قوانینی را به نفع زنان تصویب کند. اما بسیاری از کارشناسان، زنان این دوره از مجلس را حاشیه‌نشینان مجلس خطاب می‌کردند. زنان همچنان در ترکیب هیئت‌رئیس‌ه حضور نداشتند. جای زنان در

ریاست گروه‌های مجلس خالی بود و ریاست کمیسیون‌های تخصصی مجلس همانند نه دوره قبلی به زنان نماینده نرسید(ایرنا، ۱۳۹۹/۳/۱۲). فراکسیون زنان مجلس دهم از ایجاد ارتباط سازنده و پویا با نمایندگان دوره‌های پیشین بازماند. درکنار مشکل ساختاری، نبود ارتباط نهادی و پایدار میان نمایندگان مجلس با همتایان‌شان در دوره‌های پیشین، فراکسیون زنان از انجام این مهم بازماند. با این وجود فراکسیون زنان تشکیل کمیسیون ویژه امور زنان و خانواده را مطرح ساخت. (کولایی، ۱۳۹۹/۳/۲۱). در این دوره با تلاش فراکسیون زنان، نمایندگان زن به ارائه و تصویب طرح‌های مهمی در حوزه زنان پرداختند.

تعداد طرح‌ها و لوایح امضا شده توسط زنان نماینده مجلس دهم در حوزه زنان

ردیف	نام و نام خانوادگی نماینده	حوزه انتخابیه	عنوان طرح	تاریخ	وضعیت طرح
۱	زهرا سعیدی مبارکه	اصفهان (مبارکه)	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	عدم تصویب
۲			طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	عدم تصویب
۳			طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب
۴	سکینه الماسی	بوشهر (جم کنگان دیر)	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	عدم تصویب
۵			طرح اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۰۱	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	عدم تصویب
۶			طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	عدم تصویب
۷			طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب
۸	سیده حمیده زراآبادی	قزوین (آبیک / البرز / قزوین)	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	عدم تصویب
۹			طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۷/۰۶/۰۴	تصویب شد
۱۰			طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	عدم تصویب
۱۱			طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	عدم تصویب
۱۲			طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	تصویب شد
۱۳			طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب

عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	اصفهان (اصفهان)	ناهد تاج‌الدین	۱۴
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	طرح اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب			۱۵
تصویب شد	۱۳۹۷/۰۶/۱۳	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده			۱۶
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن			۱۷
عدم تصویب	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست			۱۸
تصویب شد	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن			۱۹
عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	فاطمه ذوالقدر	۲۱
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی			۲۲
تصویب شد	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن			۲۳
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	طرح "اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۱۰	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	طیبه سیاوشی شاه‌عنایتی	۲۴
تصویب شد	۱۳۹۷/۰۶/۱۳	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده			۲۵
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن			۲۶
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی			۲۷
تصویب شد	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن			۲۸
تصویب شد	۱۳۹۷/۰۶/۱۳	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده			۲۹
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی(مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	سهیلا جلودارزاده	۳۰
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی			۳۱
عدم تصویب	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست			۳۲

عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	فریده اولادقباد	۳۳
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن			۳۴
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی			۳۵
تصویب شد	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن			۳۶
عدم تصویب	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست			۳۷
تصویب شد	۱۳۹۸/۰۶/۱۳	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	سیده فاطمه حسینی	۳۸
عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده			۳۹
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن			۴۰
عدم تصویب	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست			۴۱
تصویب شد	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی			۴۲
تصویب شد	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	پروانه سلحشوری	۴۳
عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده			۴۴
تصویب شد	۱۳۹۷/۰۶/۰۴	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده			۴۵
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن			۴۶
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	فاطمه سعیدی	۴۷
عدم تصویب	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده			۴۸
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	طرح "اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۱۰			۴۹
عدم تصویب	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	تهران / ری / (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)		۵۰

۵۱	شمیرانات / پردیس	طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	تصویب شد
۵۲	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۶/۰۴	عدم تصویب
۵۳		طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	عدم تصویب
۵۴		طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	عدم تصویب
۵۵		طرح "اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۱۰	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	تصویب شد
۵۶	آذربایجان شرقی (شبستر)	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	عدم تصویب
۵۷		طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۶/۰۴	تصویب شد
۵۸		طرح "اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۱۰	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	عدم تصویب
۵۹		طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب
۶۰		طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	عدم تصویب
۶۱		طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	عدم تصویب
۶۲	تهران (اسلامشهر / تهران / ری / شمیرانات / پردیس)	طرح اصلاح ماده (۲) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۳/۲۸	عدم تصویب
۶۳		طرح "اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی اصلاحی مصوب ۱۳۸۱/۰۴/۱۰	۱۳۹۷/۰۷/۰۴	عدم تصویب
۶۴		طرح اصلاح مواد (۱۰۴۳) و (۱۰۴۴) قانون مدنی	۱۳۹۸/۰۶/۰۴	تصویب شد
۶۵		طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	۱۳۹۷/۰۴/۱۰	عدم تصویب
۶۶		طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب
۶۷		طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	تصویب شد
۶۸	خدیجه ربیعی	طرح اصلاح ماده (۴۳) قانون حمایت خانواده	۱۳۹۸/۰۶/۰۴	تصویب شد
۶۹		طرح تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن	۱۳۹۶/۱۲/۱۳	تصویب شد

۷۰	چهار محال بختیاری (بروجن)	طرح اصلاح ماده (۱۱۱۷) قانون مدنی (مصوب ۱۳۱۴) و الحاق سه تبصره به آن	۱۳۹۷/۰۴/۱۲	عدم تصویب
۷۱		طرح اصلاح ماده ۲۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بد سرپرست	۱۳۹۶/۰۷/۳۰	عدم تصویب

(جدول شماره ۱)

جایگاه حقوق مادی و معنوی زنان در برنامه ششم توسعه مجلس

با تلاش فراکسیون زنان موضوعات قابل توجهی در خصوص حوزه زنان در قانون برنامه ششم توسعه به تصویب رسید. بررسی احکام برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد ۱۹ بند تخصصی مرتبط با حوزه زنان و خانواده در این قانون وجود دارد. از منظر مضمونی سه مضمون اصلی در این برنامه قابل شناسایی است: «حمایت از خانواده با رویکرد آسیب شناسانه و تجویزی در جهت کاهش میانگین سن ازدواج، کاهش طلاق و افزایش فرزندآوری»، «عدالت جنسیتی»، «حمایت از زنان سرپرست خانوار» از جمله این موارد است. مضمون «حمایت از خانواده با رویکرد آسیب شناسانه و تجویزی» نیز بیشترین حجم را به خود اختصاص داده است. گفتنی است دستگاه‌های اجرایی ذیل هریک از این بندها اقدامات متعددی را ذکر کرده‌اند با این حال آنچه در این گزارش ملاک تحقق یا عدم تحقق در نظر گرفته شده، اهداف کمی لحاظ شده در برخی از این بندها، زمان تصویب آیین نامه یا دستورالعمل مرتبط و همچنین بهبود شاخص‌های آن حوزه بوده است. با توجه به تمدید دو ساله برنامه ششم توسعه، در برخی موارد دولت در سال ۱۴۰۰ یا ۱۴۰۱ و بعد از گذشت ۶ یا هفت سال از برنامه به تدوین دستورالعمل یا آیین نامه اقدام کرده که در عمل نمی‌توان آن را ملاک مثبتی قلمداد نمود. علاوه بر این در حوزه زنان و خانواده اجرایی شدن بسیاری از بندها به ویژه در حوزه فرزندآوری به دلیل تصویب قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت بوده و تا پیش از آن دولت اقدام مؤثری در این زمینه انجام نداده بود که این مسئله نیز به عنوان ارزیابی منفی در عملکرد دستگاه‌ها لحاظ شده است (ارحامی، ۱۴۰۲).

قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص

قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۲ به تصویب رسید. تصویب این قانون از اولین اقدامات قانون‌گذاری دوره دهم مجلس در حوزه زنان بود. براساس این قانون ساعات کار هفتگی بانوان شاغل اعم از رسمی، پیمانی و قراردادی که موظف به چهل و چهار ساعت کار در هفته هستند اما دارای معلولیت شدید یا فرزند زیر شش سال تمام یا همسر یا فرزند معلول شدید یا مبتلا به بیماری صعب‌العلاج می‌باشند و یا زنان سرپرست خانوار شاغل در دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۲۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و بخش غیردولتی اعم از مشمولان قانون کار و قانون تأمین اجتماعی بنا به درخواست متقاضی از دستگاه اجرائی مستخدم و تأیید سازمان بهزیستی کشور یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا دادگستری، سی و شش ساعت در هفته با دریافت حقوق و مزایای چهل و چهار ساعت تعیین می‌شود (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۵/۶/۲).

قانون تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج مادر ایرانی با پدر خارجی

لایحه «تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج مادر ایرانی با پدر خارجی» نیز به همت زنان مجلس دهم در مهر سال ۹۸ به تصویب مجلس رسید (حمیدی کیا، ۱۳۹۹).

براساس ماده واحده این لایحه؛ فرزندان حاصل از ازدواج شرعی زنان ایرانی با مردان غیر ایرانی که قبل یا بعد از تصویب این قانون متولد شده یا می‌شوند قبل از رسیدن به سن ۱۸ سال تمام شمسی به درخواست مادر ایرانی در صورت نداشتن مشکل امنیتی (به تشخیص وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) به تابعیت ایران در می‌آیند. فرزندان مذکور پس از رسیدن به سن ۱۸ سال تمام شمسی در صورت عدم تقاضای مادر ایرانی می‌توانند تابعیت ایرانی را تقاضا کنند که در صورت نداشتن مشکل امنیتی (به تشخیص وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) به تابعیت ایران پذیرفته می‌شوند. پاسخ به استعلام امنیتی باید حداکثر ظرف مدت ۳ ماه انجام شود و نیروی انتظامی نیز مکلف است نسبت به صدور پروانه اقامت برای پدر غیرایرانی در صورت نداشتن مشکل امنیتی (به تشخیص وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) اقدام کند (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۸/۷/۲).

قانون تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن

قانون فوق مشتمل بر هفت ماده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و یکم مهرماه یکهزار و سیصد و نود و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۸/۸/۱ به تأیید شورای نگهبان رسید (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۸/۷/۲۱).

این قانون با هدف حمایت از قربانیان اسیدپاشی و با تأکید بر لزوم حمایت‌های مادی و معنوی از بزه دیدگان این جرم به تصویب رسید. اعمال مجازات‌های سخت‌گیرانه‌تر برای عاملان اسیدپاشی، پرداخت هزینه‌های درمان بزه دیده، ارائه خدمات روانشناختی، مددکاری و توانبخشی و بررسی خارج از نوبت شکایات مربوطه از دیگر مصوبات این قانون بود (حمیدی کیا، ۱۳۹۹).

پیگیری فراکسیون زنان در خصوص حضور زنان در ورزشگاه‌ها

یکی از اقداماتی که از سوی زنان مجلس دهم و در همکاری با دولت دوازدهم مورد پیگیری قرار گرفت، حضور زنان در ورزشگاه‌ها بود. تعدادی از زنان مجلس دهم از روزهای اول حضور در مجلس این مطالبه که عمدتاً از سوی زنان جوان دنبال می‌شد را پیگیری کردند؛ این اقدام با حضور محدود زنان در برخی مسابقات ورزشی مثل والیبال و بسکتبال و همچنین مسابقه فوتبال بین پرسپولیس و کاشیما در سال ۹۷ آغاز شد و به حضور زنان در مسابقه فوتبال ایران و کامبوج در ورزشگاه آزادی (البته با فشار فیفا) منتهی شد (حمیدی کیا، ۱۳۹۹).

تلاش فراکسیون زنان برای بهبود وضعیت زنان در بودجه سالیانه

فراکسیون زنان تلاش کرد تا در زمان بررسی بودجه سالیانه بندهایی از بودجه را برای بهبود وضعیت زنان سرپرست خانوار، زنان معسر و زنان زندانی تصویب کنند یا اینکه اعتبارات دولت در لایحه را افزایش دهند. از جمله این مصوبات در قانون بودجه ۹۸ به شرح زیر است.

- ۱- تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر با اولویت زنان معسر حداکثر تا سه هزار و پانصد میلیارد ریال؛
- ۲- پوشش بیمه اقشار خاص (قالیافان، زنان سرپرست خانوار) به مبلغ ۲۱۶۵ میلیارد ریال؛
- ۳- اعتبار ۵۰ هزار میلیارد ریال به کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور با معرفی دستگاه‌های ذی ربط به مددجویان و کارفرمایان طرح‌های اشتغال مددجوی با اولویت زنان سرپرست خانوار به صورت تسهیلات قرض الحسنه؛
- ۴- اعتبار ۲ هزار میلیارد ریال کمک مالی به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن نیازمند از طریق ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه (مشرق نیور، ۱۳۹۸).

آیین نامه اجرایی حمایت بیمه ای از مادران غیرشاغل (خانه دار) دارای سه فرزند و بیشتر ساکن مناطق روستایی و عشایری

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ به پیشنهاد شماره ۲۲۳۳۲۸ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۳ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و به استناد ماده (۲۱) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت — مصوب ۱۴۰۰ — آیین نامه اجرایی حمایت بیمه ای از مادران غیرشاغل (خانه دار) دارای سه فرزند و بیشتر ساکن مناطق روستایی و عشایری را در ۱۰ ماده تصویب کرد (مرکز پژوهش های مجلس، ۱۴۰۲).

یکی از مهم ترین مصوبات فراکسیون زنان بیمه زنان خانه دار، زنان سرپرست خانوار و دارای بیش از ۳ فرزند بود و مشکل بسیاری از بانوان کشور را حل کرد. در واقع فراکسیون زنان تلاش بسیار زیادی برای پیگیری این موضوع و جای دادن آن میان اولویت های کلان کشور کرد. هرچند این طرح همچون بسیاری از طرح های دیگر در مجلس های گذشته مطرح شده بود اما عملیاتی نشد و در دوره دهم به نتیجه رسید چرا که روند مجلس متوالی است و طرح ها طی چندین مجلس ادامه پیدا می کند. اعضای فراکسیون پیگیری زیادی بر موضوع افزایش بودجه تخصیص یافته به این قانون انجام دادند چرا که دولت در ابتدا حدود ۱۴ تا ۲۰ میلیارد تومان اعتبار برای این موضوع در نظر گرفته بود، اگر در حال حاضر خلایی در اجرای این قانون وجود دارد مربوط به مشکلات تامین منابع است (مشرق نیور، ۱۳۹۸).

بررسی عملکرد نمایندگان زن در دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی

در انتخابات دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی ۱۷ زن به آن راه پیدا کردند که از میان آنها خانم فاطمه رهبر پیش از آغاز دوره یازدهم در اسفند سال ۱۳۹۸ بر اثر کرونا درگذشت و مجلس یازدهم با حضور ۱۶ نماینده زن فعالیت خود را آغاز نمود. نمایندگان زن در این دوره در کمیسیون های تخصصی اصل ۹۰، صنایع، سیاست خارجی، اجتماعی، فرهنگی، بهداشت و درمان، کشاورزی، امور داخلی، انرژی، اقتصاد و دارای، فرهنگی و آموزش و تحقیقات عضویت داشتند (شفیعی، ۱۴۰۰).

لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار

حمایت از زنان در برابر سوء رفتارها موضوعی بود که بیش از ۲۵ سال مورد مطالبه مقام معظم رهبری قرار داشت و ایشان در سخنرانی ها و محافل متعددی به این موضوع پرداخته بودند. کلیات این لایحه ۱۹۰ رای در مجلس یازدهم کسب کرد و آن گونه که از محتوای این لایحه بر می آید، تصویب، ابلاغ و اجرای آن می تواند بخشی از سوء رفتار با بانوان را رفع کند و جایگاه بانوان در جامعه اسلامی را ارتقاء دهد (جهان بانو، ۱۴۰۲/۱۱/۱۰). لایحه «پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار»، پس از حدود ۱۲ سال، در تاریخ ۲۰ فروردین ۱۴۰۲ به تصویب رسید. این لایحه با تمرکز بر بازدارندگی و پیشگیری، ارتقای امنیت روانی و جسمانی زنان در محیط خانه، کار و اجتماع سعی در تأمین امنیت آنان دارد (دیده بان، ۱۴۰۲). این لایحه درصدد تأمین دو هدف مذکور یعنی پیش بینی یک نظام پیشگیرانه در قبال سوءرفتارهای مجرمانه نسبت به زنان و توجه ویژه به مداخلات اجتماعی برای حمایت از زنان آسیب دیده و نیز جرمانگاری برخی رفتارهای آسیب زا نسبت به آنان می باشد.

مهمترین محورهای مفاد لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار موارد زیر را شامل می گردد:

- جایگزینی واژه سوءرفتار مجرمانه با واژه خشونت در عنوان لایحه و همچنین در مفاد لایحه؛

- تقویت رویکرد حل مسئله در لایحه در بخش های پیشگیرانه، حمایتی و کیفری؛

- کاهش مفاد جرمانگاری لایحه و تقویت مداخلات اجتماعی؛

- ایجاد حلقه اتصال بین دستگاه‌های اصلی در موضوع حمایت از زنان در برابر آسیب به منظور پرهیز از رویکرد جزیره‌ای از طریق ایجاد سامانه پنجره ارائه خدمات؛
- ایجاد فصل نظارت و پایش؛
- پیش‌بینی قواعد حقوقی حمایتی از مددکاران سازمان بهزیستی در راستای انجام تکالیف قانونی (عظیمی، ۱۴۰۱).

لایحه عفاف و حجاب

لایحه یک فوریتی حمایت از فرهنگ عفاف و حجاب (حمایت از سلامت اجتماعی به شماره ثبت ۹۰۹) که جهت رسیدگی به این کمیسیون به‌عنوان اصلی ارجاع شده بود، در جلسات متعددی با حضور کارشناسان مرکز پژوهش‌ها، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نهایتاً در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۵/۲ با اکثریت آراء با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسید (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۲). این لایحه شامل ۵ فصل و ۷۰ ماده است. ماده ۴ فصل دوم این لایحه به وظایف عمومی دستگاه‌های اجرایی پرداخته است:

دستگاه‌های اجرایی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۲ و ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱/۱۳۶۶ و تبصره ماده (۲) قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ مکلفند در دوره‌های آموزش ضمن خدمت کارکنان، نسبت به آموزش سبک زندگی اسلامی مبتنی بر تعهد زوجین به یکدیگر و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب اقدام کنند (اختیار، ۱۴۰۲).

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت در تاریخ ۱۴۰۰/۷/۲۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در راستای اجرای سیاست‌های کلی جمعیت و خانواده و بندهای (۴۵)، (۴۶) و (۷۰) سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و ماده (۴۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۴/۱۲ موضوع اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور و سند جمعیت و تعالی خانواده و مواد (۷۲)، (۹۴)، (۱۰۲)، (۱۰۳)، (۱۰۴) و (۱۲۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، احکام مقرر در این قانون با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی لازم الاجراء است.

هماهنگی و نظارت بر اجرای این قانون به شرح زیر می‌باشد:

الف - در راستای تحقق تبصره (۷) راهبرد کلان چهارم نقشه مهندسی فرهنگی کشور، به منظور راهبری، برنامه ریزی، ارزیابی کلان و نظارت بر اجرای این قانون با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، ستاد ملی جمعیت به ریاست رئیس جمهور و مرکب از اعضای ذیل تشکیل می‌گردد:

- رئیس جمهور (رئیس ستاد)

- دبیر ستاد

- وزیرای کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری، ورزش و جوانان، راه و شهرسازی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، اطلاعات، امور اقتصادی و دارایی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش و ارتباطات و فناوری اطلاعات

- رؤسای سازمان‌های صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، برنامه و بودجه کشور، تبلیغات اسلامی، پزشکی قانونی کشور

- معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری یا دستگاه مرتبط

- مدیر حوزه‌های علمیه

- دادستان کل کشور

- رئیس شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی
- دو نفر نماینده مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر
- رئیس ستاد کل نیروهای مسلح
- رئیس سازمان بسیج مستضعفین

ب - وظایف ستاد ملی جمعیت به شرح زیر است:

- تهیه برنامه عمل متناظر این قانون با تقسیم کار ملی
- تعیین نقش و ایجاد هماهنگی و هم افزایی بین وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و مجموعه‌های مرتبط با موضوع جوانی جمعیت و خانواده و نظارت بر نقش‌های تعیین شده.
- پیشنهاد اعتبار دستگاه‌های مرتبط با این قانون در بودجه سنواتی به سازمان برنامه و بودجه کشور
- دریافت گزارش سالانه عملکرد و ارزیابی فعالیت‌های صورت گرفته در ارتباط با بودجه‌های اختصاص یافته در موضوع جمعیت و فرزندآوری
- تدوین و ابلاغ دستورالعمل ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها نسبت به اجرای این قانون
- نظارت بر طرح‌ها، برنامه‌ها و عملکرد ناظر بر اعتبارات مرتبط با این قانون
- تدوین شاخص‌های ارزیابی و سنجش اقدامات اثربخش بر رشد ازدواج و فرزندآوری به تفکیک بخش‌های خانواده، رسانه، سازمان‌های مردم نهاد، دستگاه‌های اجرائی، شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی، مدیران، نخبگان
- دریافت گزارش نهادهای ذی ربط مبنی بر اثر بخشی اقدامات آنها بر رشد ازدواج و فرزندآوری در جامعه مخاطب
- اهدای سالانه «جایزه ملی جوانی جمعیت»
- پایش زمانی و مکانی مستمر تغییرات جمعیتی در سطح ملی، استانی و شهرستانی با مشارکت مرکز آمار ایران
- پایش جامع وضعیت سقط جنین در کشور بر اساس جمع بندی گزارش‌های دستگاه‌های ذی ربط و پژوهش‌های مرتبط
- ارائه گزارش عملکرد شش ماهه ستاد و دستگاه‌های مرتبط در رابطه با رشد ازدواج و فرزندآوری به شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس شورای اسلامی (سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۲).
- یکی از مهم‌ترین قوانین مربوط به مجلس یازدهم، قانون حمایت از جوانی جمعیت بود. در ذیل این قانون به سه موضوع مهم پرداخته شد:

- تسهیلات فرزندآوری

- برقراری موازنه شغلی و خانواده که در دو دوره مجلس قبل به نتیجه نرسیده بود و در این مجلس به خوبی دیده شد. از جمله مرخصی زایمان، مرخصی تحصیلی، مرخصی استعلاجی.
- افزایش قابل توجه بودجه تسهیلات ناباروری و نظارت بر کارکرد آن (جهان بانو، ۱۴۰۲).

جایگاه حوزه زنان در برنامه هفتم توسعه

فصل ۱۶ برنامه هفتم توسعه به موضوع زن، خانواده و جمعیت می پردازد؛ بر اساس ماده ۷۹ این قانون، ترویج الگوهای صحیح همسرگزینی و ترغیب ازدواج به هنگام، آسان و پایدار متناسب با فرهنگ اسلامی- ایرانی و ظرفیت‌های بومی، در قالب برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، افزایش مهارت‌های شغلی زنان در قالب برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، افزایش مراکز تخصصی مشاوره خانواده، ازدواج و پیشگیری از طلاق، کاهش یک ساله میانگین سن ازدواج، افزایش ۵ درصدی نرخ ازدواج

نسبت به جمعیت در سن ازدواج، کاهش ۵ درصدی نسبت طلاق ثبتی به جمعیت متأهلان، افزایش ۱۰ درصدی سهم زیرساخت‌های شتاب‌دهی نوآوری در حوزه زنان و خانواده در مقایسه با سایر زیرساخت‌ها اعم از شرکت‌های دانش بنیان، خانه‌های خلاق و نوآوری، مؤسسات خلاق و نوآور در حوزه زنان، خانواده و کودکان، کاهش ۳۰ درصدی سقط جنین غیرقانونی، از وظایفی است که باید اجرایی شود (ایرنا، ۱۴۰۳/۱/۱۴).

تعداد طرح ها و لوایح امضا شده توسط زنان نماینده مجلس یازدهم در حوزه زنان

ردیف	نام	حوزه انتخابیه	عنوان طرح	تاریخ اعلام وصول طرح	وضعیت طرح
۱	معصومه پاشایی بهرام	آذربایجان شرقی (جلفا و مرند)	طرح حذف تبصره ت ماده یک قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده	۱۴۰۰/۱۱/۳۰	عدم تصویب
۲	زهره شیخی	اصفهان (ورزنه و هرنه)	طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۰۱	۱۴۰۲/۰۳/۲۲	عدم تصویب
۳			طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	۱۴۰۱/۰۷/۱۶	عدم تصویب
۴			طرح ارتقای خدمات درمان ناباروری	۱۴۰۱/۰۵/۲۹	عدم تصویب
۵	سمیه محمودی	اصفهان (شهرضا)	طرح صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت	۱۳۹۹/۰۶/۲۲	عدم تصویب
۶			اصلاح ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده	۱۳۹۹/۰۶/۳۰	عدم تصویب
۷	پروین صالحی مبارکه	اصفهان (مبارکه)	طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۰۱	۱۴۰۲/۰۳/۲۲	عدم تصویب
۸			طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده	۱۴۰۰/۱۰/۰۵	عدم تصویب
۹			جوانی جمعیت و حمایت از خانواده	۱۳۹۹/۰۹/۰۲	تصویب
۱۰	سارا فلاحتی	ایلام (ایلام / ایوان / شیروان و چرداول / مهران)	طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۰۱	۱۴۰۲/۰۳/۲۲	عدم تصویب
۱۱			طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	۱۴۰۱/۰۷/۱۶	عدم تصویب
۱۲			تامین و تضمین امنیت و کرامت زن ایرانی	۱۳۹۹/۰۴/۱۸	عدم تصویب
۱۳	زهره الهیان	تهران، ری، شمیرانات و اسلامشهر	طرح اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج	۱۴۰۲/۰۵/۰۲	عدم تصویب

		زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۹۸ / ۳ / ۷			
۱۴		جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			
۱۵		طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹ / ۱۲ / ۰۱			
۱۶		طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده	تهران، ری، شمیرانات و اسلامشهر	سمیه رفیعی	
۱۷		طرح الحاق یک فصل به قانون حمایت خانواده (قواعد اجرای احکام تخصصی دادگاه خانواده)			
۱۸		طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹ / ۱۲ / ۰۱			
۱۹		طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	تهران، ری، شمیرانات و اسلامشهر	فاطمه قاسم‌پور	
۲۰		طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده			
۲۱		جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			
۲۲		طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت			
۲۳		طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده	تهران، ری، شمیرانات و اسلامشهر	زهرة سادات لاجوردی	
۲۴		طرح صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت			
۲۵		جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			
۲۶		طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۹ / ۱۲ / ۰۱			
۲۷		طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده	خراسان رضوی (مشهد و کلات)	فاطمه رحمانی	
۲۸		جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			
۲۹		طرح صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت			
۳۰		طرح استفساریه بند (۳) ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده	نیشابور، فیروزه، زبرخان و میان‌جلگه	هاجر چنارانی	

عدم تصویب	۱۳۹۹/۰۴/۱۸	تامین و تضمین امنیت و کرامت زن ایرانی			۳۱
عدم تصویب	۱۳۹۹/۰۵/۲۹	طرح ارتقای خدمات درمان ناباروری			۳۲
عدم تصویب	۱۴۰۲/۰۵/۰۲	طرح اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۹۸ /۷/۲	قزوین، آبیک و البرز	فاطمه محمدبیگی	۳۳
عدم تصویب	۱۴۰۱/۷/۱۶	طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت			۳۴
تصویب	۱۳۹۹/۰۹/۰۲	جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			۳۵
عدم تصویب	۱۳۹۹/۰۷/۲۴	طرح اصلاح ماده ۲۲ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست			۳۶
عدم تصویب	۱۴۰۲/۰۵/۰۲	طرح اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۹۸ /۷/۲			۳۷
عدم تصویب	۱۴۰۱/۰۷/۱۶	طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	کردستان (سروآباد) / مریوان	شیوا قاسمی پور	۳۸
عدم تصویب	۱۳۹۹/۰۶/۲۲	طرح صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت			۳۹
عدم تصویب	۱۴۰۰/۱۱/۳۰	طرح حذف تبصره ت ماده یک قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده			۴۰
عدم تصویب	۱۴۰۲/۰۵/۰۲	طرح اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۹۸ /۷/۲			۴۱
عدم تصویب	۱۴۰۱/۰۷/۱۶	طرح الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	اصفهان (نائین)	الهام آزاد	۴۲
عدم تصویب	۱۳۹۹/۰۵/۰۳	طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده			۴۲

(جدول شماره ۲)

نتیجه‌گیری

با توجه به این واقعیت که مشارکت زنان در ساختار قدرت و تصمیم‌گیری در بهبود جایگاه اجتماعی و اقتصادی زنان و تغییر نگاه سنتی و مردسالار جامعه دخیل است، تلاش برای افزایش سهم حضور زنان در مجلس هم باید بیش از پیش گردد. بررسی عملکرد نمایندگان زن در ادوار دهم و یازدهم مجلس شورای اسلامی، فراز و فرودهایی را در ارائه نقش نمایندگی نشان می‌دهد. می‌توان گفت آنان تا اندازه‌ای محدود توانستند نقش موثری در قانونگذاری‌ها ایفا کنند. نمایندگان زن با ایراد سخنرانی پیش از دستور، طرح سؤال از وزیران، نظارت پارلمانی، شرکت در پیش نویس طرح‌های مربوطه، مسئله اشتغال و ایجاد فرصت‌های برابر با تأثیر مستقیم بر روند قانون‌گذاری گام‌های مؤثری در جهت استیفای حقوق شرعی و قانونی برداشته‌اند. حضور زنان در مجلس صرفاً به معنای نمایندگی یا فعالیت در حوزه زنان نیست چرا که پیگیری حوزه زنان مسئله فراجنسیتی است.

فراکسیون زنان مجلس به عنوان بخشی از ساختار آن با هدف تجمیع آرا و افکار در حوزه خانواده، زنان، کودکان و... موجودیت یافت. نقش فراکسیون زنان در بررسی عملکرد نمایندگان زن در ادوار دهم و یازدهم اهمیت به سزایی دارد. با توجه به یافته‌های پژوهش فراکسیون زنان در مجلس دهم در تصویب و ارائه طرح‌های قانونی در حوزه زنان عملکرد قابل قبولی داشتند. در این دوره نمایندگان زن تعداد ۷۱ طرح در حوزه زنان و کودکان را حمایت و امضا کردند. عملکرد فراکسیون زنان در دوره یازدهم، سطح پایینی از همبستگی و همیت را در بین نمایندگان زن در این دوره نشان می‌دهد. در این دوره نمایندگان زن نیز از تعداد ۴۳ طرح در حوزه زنان و کودکان حمایت و آنها را امضا کردند. برخی از فعالان حوزه زنان کارنامه نمایندگان زن در دوره یازدهم را در خصوص دغدغه‌هایی همچون کودک‌همسری، افزایش جمعیت به هر قیمتی از جمله تولد کودکان معلول، حذف حداقل ضمانت اجرای حقوق مالی زنان در زندگی مشترک ضعیف قلمداد می‌کنند. بدیهی است، افزایش تعداد نمایندگان زن مجلس به صورت مستقیم، اثرگذاری آنان بر روندهای تقنینی و نظارت پارلمانی را نیز افزایش می‌دهد. برای مثال آنان می‌توانند سهم بیشتری را در کمیسیون‌ها داشته باشند. بررسی عملکرد نمایندگان زن در دوره دهم و یازدهم و همچنین تعداد کم آنها در مجلس نشان از مشارکت محدود زنان در امور سیاسی و اجتماعی دارد. مشارکت محدود زنان در ادوار دهم و یازدهم منتج به سهم کمتر در کمیسیون‌ها و کاهش نقش تأثیرگذاری آنها شد. مشارکت محدود زنان را باید در عوامل سیاسی، اقتصادی، آموزشی... جستجو کرد. به منظور افزایش مشارکت سیاسی زنان راهبردهایی از قبیل عدالت اقتصادی در حوزه تقسیم کار جنسیتی، رفع قوانین تبعیض‌آمیز و مردسالارانه، ایجاد بسترهای رشد و نمو برای زنان و مردان، ایجاد زمینه‌های خودشکوفایی و تربیت بر اساس خودباوری برای زنان و حمایت از مشارکت سیاسی زنان پیشنهاد می‌شود. همچنین پرورش زنان و توانمندسازی آنان از دوران مدرسه، انتخاب زنان به عنوان مدیران رده بالا و میانی، پذیرش زنان در عرصه‌های مختلف اقتصادی سیاسی، کمک کردن سمن‌ها به زنان در شکوفایی و مشارکت سیاسی، تغییر شکاف میان خانواده و زنان و اعتماد آنان به توانایی‌های دختران و زنان و قبح شکنی از حضور زنان در عرصه‌های مختلف سیاسی از جمله راهکارهای موثر در این زمینه هستند. تغییر مطالبات و نیازمندی‌ها و ذائقه‌ی زنان ایرانی در دهه گذشته ضرورت افزایش نقش و حضور زنان در روندهای تقنینی خصوصاً در حوزه زنان را بیش از پیش کرده است.

منابع فارسی

اشرف هواسی، علی، درخشه، جلال، خستو، رحیم، موانع مشارکت سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران (دوره های هفتم، هشتم و نهم)، دوره سیزدهم، شماره دوم، ۱۴۰۱

حاجی پور ساردویی، سیمین، مقصودی، مجتبی، علایق زنان و مشارکت سیاسی پارلمانی در جمهوری اسلامی ایران؛ مطالعه رگرسیونی، دوره هفتم، شماره چهارم، ۱۳۹۷

حقانی صرمی، فاطمه، زرگری نژاد، غلامحسین و فروزش، سینا، بررسی نقش هویت یابی زنانه در عملکرد نمایندگان زن در مجلس پنجم شورای اسلامی، دوره دوازدهم، شماره اول، ۱۳۹۸

شفیعی، سمیه سادات، جایگاه تقنینی زن در ادوار مجلس شورای اسلامی نکاتی در مطالعه جنسیتی مشارکت سیاسی، سال سیزدهم، شماره دوم، ۱۴۰۱

قادرزاده، امید، شریفی، فاطمه، حسن خانی، الناز، مشارکت سیاسی و عوامل مرتبط با آن: مطالعه پیمایشی دانشجویان دانشگاه کردستان، دوره هفتم، شماره چهارم، ۱۳۹۸

قاسمی، حاکم و معالی، فاطمه، عوامل محدود ماندن مشارکت سیاسی زنان (بررسی عوامل محدود ماندن تعداد نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی از دیدگاه زنان)، دوره دهم، شماره اول، ۱۳۹۳

نعمتی، نورالدین، اسفندیاری، سمانه، نقش و عملکرد نمایندگان زن در دوره های اول و دوم مجلس شورای اسلامی، دوره هشتم، شماره سوم، ۱۳۹۵

نوابخش، مهرداد، سروش، فتحی، درآمدی بر مفهوم شناسی و زمینه های مشارکت سیاسی زنان با تاکید بر جمهوری اسلامی ایران، دوره سوم، شماره دوازدهم، ۱۳۹۰

یزدان پناه درو، کیومرث، عسگری، ندا، بررسی روند مشارکت زنان در انتخابات مجلس شورای اسلامی (دوره های ۸، ۹ و ۱۰) (مطالعه موردی: شهر تهران)، دوره یازدهم، شماره دوم، ۱۳۹۸

منابع اینترنتی

اختبار، ۱۴۰۲، متن نهایی لایحه حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب (مصوب کمیسیون قضایی مجلس)، قابل دسترسی در سایت: www.ekhtebare.ir

ارحامی، آسیه، ۱۴۰۲، ارزیابی عملکرد قانون برنامه ششم توسعه در حوزه زنان و خانواده و درسآموختههایی برای برنامه هفتم توسعه، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir

ایرنا، ۱۳۹۸، رقابت زنان برای دستیابی به ۲۲۹ کرسی مجلس، قابل دسترسی در سایت: www.irna.ir

ایرنا، ۱۴۰۳، بررسی سهم زنان در انتخابات ادوار مجلس شورای اسلامی / ۱۱۱ کرسی از ۲۳ استان، قابل دسترسی در سایت: www.irna.ir

ایرنا، ۱۴۰۳، تدابیر برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران برای زنان، قابل دسترسی در سایت: www.irna.ir

ایرنا، ۱۳۹۹، زنان قانون‌گذار در مجلس دهم، قابل دسترسی در سایت: www.irna.ir

آیین نامه اجرایی حمایت بیمه ای از مادران غیرشاغل (خانه دار) دارای سه فرزند و بیشتر ساکن مناطق روستایی و عشایری تاریخ تصویب، ۱۴۰۲، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir

تابناک، ۱۳۹۹، تمام اقدامات تمام و نیمه تمام زنان مجلس دهم در یک نگاه، قابل دسترسی در سایت: www.tabnak.ir

جهان بانو، ۱۴۰۲، اقدامات مجلس یازدهم در حوزه زنان و خانواده در یک نگاه، قابل دسترسی در سایت: www.jahanbanou.ir
حمیدی کیا، الهه، ۱۳۹۹، مروری بر عملکرد زنان مجلس دهم، قابل دسترسی در سایت: www.isna.ir
خبرآنلاین، ۱۴۰۰، مطالبات زنان در مجلس یازدهم فراموش شده/ تلاش تندروها برای محدودسازی زنان، قابل دسترسی در سایت: www.khabaronline.ir

سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۲، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۲۴/۰۷/۱۴۰۰ مجلس شورای اسلامی، قابل دسترسی در سایت: qavanin.ir
دیده بان، ۱۴۰۲، بیش از یک دهه انتظار برای تصویب لایحه ارتقای امنیت زنان، قابل دسترسی در سایت: www.didbaniran.ir

روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۹۴، نگاهی به کارنامه حضور زنان در مجلس شورای اسلامی، قابل دسترسی در سایت: www.donya-e-qtasad.com
عظیمی، میثم، ۱۴۰۱، لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوءرفتار، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir

قانون تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج مادر ایرانی با پدر خارجی، ۱۳۹۹، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir
قانون تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن، ۱۳۹۸، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir
قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، ۱۴۰۰، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir

قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص، ۱۳۹۵، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir
کولایی، الهه، ۱۳۹۹، زنان مجلس دهم، قابل دسترسی در سایت: www.irna.ir
لایحه عفاف و حجاب، ۱۴۰۲، قابل دسترسی در سایت: rc.majlis.ir

مشرق نیوز، ۱۳۹۸، تلخ و شیرین عملکرد فراکسیون زنان مجلس در دوره دهم، قابل دسترسی در سایت: www.mashreghnews.ir
هم میهن، ۱۴۰۳، تداوم روند کاهش حضور زنان در مجلس، www.hammihanonline.ir

Investigating the performance of women representatives in the Islamic Council of the Islamic Republic of Iran (10th and 11th Majlis)

Hosein Rafie

**Associate Professor of Political Science University
of Mazandaran**

Sanaz ramezanpoor shoobi

**Master of Political Science, University of
Mazandaran**

Masome valiollahi rodbari

Master of International Relations, University of Mazandaran

Abstract

Attending the Parliament is one of the important arenas for women to play a role. Since the victory of the Islamic Revolution in Iran, in different periods of the Parliament, the participation of women has always been variable. So far, 85 women have won 116 seats in the twelve elections of the Parliament. It is obvious that the small number of female representatives in the parliament does not correspond to the population of women in Iran and is in contradicts the necessity to increase their role in the society. However, the efforts of women in various ways have been effective in improving their role in the Parliament. This article investigating the performance and achievements of female representatives in the field of women in the 10th and 11th periods of the Parliament. This research follows the descriptive-analytical method and the required information has been collected by the library method. The findings of the research show that women representatives have performed differently in each period of the Parliament. In the 10th parliament, they were trying to base on the general policies of the system By passing laws to promotion the position of women, restore material and spiritual rights, provide the grounds for greater participation of women in various fields. However, the performance of women representatives in the 11th term of the parliament, especially in the field of women, has not been defensible except in limited cases.

Key words: Parliament, women representatives, performance, legislative, participation.